

Att bevara äldre personers värdighet inom allmän palliativ vård

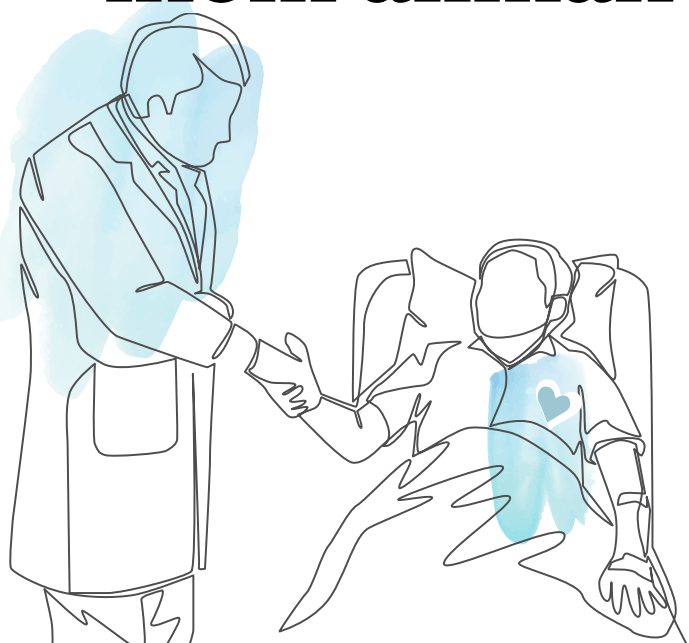

Illustration: AdobeStock

Begreppet värdighet kan vara abstrakt vid första anblicken. Dock är värdighet något som hälso- och sjukvården behöver beakta eftersom det är centralt att bevara hos äldre personer och de med sjukdom. Kanske innebörden av begreppet tydliggörs något om fokus i stället riktas emot vad som är "ovärdigt".

F ILOSOFEN BARCLAY (2016) beskriver att värdighet inom hälso- och sjukvården innebär att personen får leva i enlighet med sina normer och värderingar. Utifrån detta synsätt blir bevarandet av värdighet något olika för oss alla och det blir naturligt att värdighetsbevarande vård utgår ifrån vad som är viktigt för den enskilde personen. Följaktligen behöver äldre personer vara delaktiga i planeringen av sin vård annars riskerar vården att

ges utifrån någon annans mall.

Att åldras innebär utmaningar såsom kroppsliga förändringar samt roller och relationer som omstruktureras. Tillvaron kan kännas ensam, speciellt om den äldre personen har förlorat sina närmaste. Om den äldre personen behöver vård eller tillsyn kan det kännas ovant och svårt, och personens integritet utmanas. En upplevelse av otrygghet kan infinna sig om hen inte längre styr över sin vardag. Sammantaget inverkar detta på den

äldre personens värdighet, speciellt om hen också upplever sig vara en börda för andra. Vi behöver vara medvetna om att den äldre personens möte med hälso- och sjukvården kan spela en avgörande roll för dennes livskvalitet. Utformning av vården som ges och ett värdighetsbevarande arbetssätt blir betydande. Sjuksköterskor och annan vårdpersonal kan beakta äldre personers värdighet genom att respektera deras värderingar och genom att hjälpa dem att uppfylla det de önskar medan

NATIONELL FORTBILDNINGSKURS FÖR SPECIALISERADE PALLIATIVA TEAM - TEMA ILLAMÅENDE OCH LYMFÖDEM

12-13 november, för mer info se: www.nrpv.se

” Tillvaron kan kännas ensam, speciellt om den äldre personen har förlorat sina närmaste.

tid finns. De kan stötta äldre personer i att hitta lösningar på besvär, men också i att leva i nuet och hitta små guldkorn som gör vardagen meningsfull. Sjuksköterskans närvaro och arbetssätt blir ledande för att uppnå en värdighetsbevarande vård.

I dag är arbetssätt utvecklade för att främja värdighetsbevarande vård ovanligt inom den svenska vården. Den svenska versionen av Dignity Care Intervention (DCI-SWE) som har fokus på sköra äldre personer med palliativa vårdbehov kan bidra med ett sådant arbetssätt till hälso- och sjukvården. Genom DCI-SWE får sjuksköterskan tillgång till ett samtalsstöd med tillhörande förslag på vårdhandlingar.

Studier pågår där arbetssättet provas av sjuksköterskor inom kommunal allmän palliativ vård. Preliminärt visar resultaten att sjuksköterskor upplever att arbetssättet bidrar med struktur i utförandet av palliativ vård. Det framkommer att alla sjuksköterskor inte är bekväma med existentiella samtal, de önskar mer träning i det eller att någon annan profession tar sig an samtalen. Sjuksköterskor uttrycker ett behov av ostörda möten med äldre personer för att få till samtalen på ett bra sätt. De beskriver diskussionen kring äldre personers angelägenheter som betydelsefullt och att arbetssättet kan gynna äldre personers möjlighet till bekräftelse. De närmaste chefernas

engagemang lyfts som viktigt för att sjuksköterskor ska känna att de kan arbeta utifrån ett värdighetsbevarande arbetssätt. Värdighetsbevarande vård har tidigare utvärderats med utfallsmått såsom livskvalitet och värdighet, centrala värden inom palliativ vård, men däremot i mindre utsträckning utifrån sociala aspekter såsom kommunikation. Om sådana aspekter också fokuseras framöver kan hälso- och sjukvården av äldre personer förbättras. ■

Annika Söderman

Leg. distriktssköterska,
Doktorand i medicinsk vetenskap,
inriktning hälso- och vårdvetenskap,
Universitetsadjunkt, Institutionen för
hälsovetenskaper, Örebro universitet

Fortbildning – där du är och när du har tid!

Snabb och avgiftsfri kunskapstillgång

Åtta korta omvårdnadsfilmer

*om smärta, andnöd, oro och ångest,
symtomskattning, trycksår, munsår,
illamående och förvirring i palliativ vård*

Se dem på Palliationsakademin.se!

PALLIATIONS
AKADEMIN

Betaniastiftelsen

Palliativt kunskapscentrum
STOCKHOLMS LANS LANDSTING

Referenser:

Barclay, L. (2016). *In sickness and in dignity: A philosophical account of the meaning of dignity in health care*. *International Journal of Nursing Studies*, 61, 136-141. doi:10.1016/j.ijnurstu.2016.06.010

Blomberg, K., Lindqvist, O., Werkander Harstäde, C., Söderman, A., & Östlund, U. (2019). *Translating the Patient Dignity Inventory*. *International Journal of Palliative Nursing*, 25(7), 334-343. doi:10.12968/ijpn.2019.25.7.334

Chochinov, H. (2002). *Dignity-conserving care—a new model for palliative care: helping the patient feel valued*. *Jama*, 287(17), 2253-2260.

Chochinov, H. (2007). *Dignity and the essence of medicine: the A, B, C, and D of dignity conserving care*. *BMJ*, 335(7612), 184-187. doi:10.1136/bmj.39244.650926.47

Chochinov, H. M., Kristjanson, L. J., Hack, T. F., Hassard, T., McClement, S., & Harlos, M. (2007). *Burden to others and the terminally ill*. *Journal Of Pain And Symptom Management*, 34(5), 463-471. doi:10.1016/j.jpainsymman.2006.12.012

Söderman, A., Werkander Harstäde, C., Östlund, U. & Blomberg, K. (in manuscript). *Community nurses' experiences of the Swedish Dignity Care Intervention for older persons with palliative care needs – a qualitative feasibility study within municipal home healthcare*.

Söderman, A., Östlund, U., Werkander Harstäde, C., & Blomberg, K. (2020). *Dignity-conserving care for persons with palliative care needs — identifying outcomes studied in research: An integrative review*. *Palliative and Supportive Care*, 1-19. doi:10.1017/S1478951520000139

Werkander Harstäde, C. W., Blomberg, K., Benzein, E., & Östlund, U. (2018). *Dignity- conserving care actions in palliative care: an integrative review of Swedish research*. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 32, 8-23.

Östlund, U., Blomberg, K., Söderman, A., & Werkander Harstäde, C. (2019). *How to conserve dignity in palliative care: suggestions from older patients, significant others, and health care professionals in Swedish municipal care*. *BMC Palliative Care*, 18(1). doi:10.1186/s12904-019-0393-x